

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Seks komedier

Citation: Holberg, Ludvig: "Seks komedier", i Holberg, Ludvig: *Seks komedier*, udg. af Jens Kr. Andersen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 513.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg14val-shoot-idm139796475402624/facsimile.pdf> (tilgået 12. maj 2024)

Anvendt udgave: Seks komedier

Ulysses Von Ithacia

- 133 *Ulysses Von Ithacia*: ty: Odysseus af Ithaka (den lat. navneform Ulysses var almindelig på Holbergs tid og den sædvanlige hos Holberg); om baggrunden for den ty. form, se note ndf.; sagnhelten O. hører hjemme i de oldgr. eper (fortællende versdigte) *Iliaden* og *Odysseens* (traditionelt tillagt Homer og dateret til ca. 700 f.v.t., nu gerne opfattet som en tradition i stadig udvikling, der har fundet sin nuv. form ca. 500 f.v.t.). De to »sverromaner« handler om hhv. grækerne belejring af Troja og O.'s eventyrlige hjemfart fra dette togt; hovedparten af komediens handlingselementer er hentet herfra, men transformeret til travesti, dvs. latterliggørelse af forbilledet ved at dettes »høje« emner og personinventar (fyrster og helte) behandles i en »lav«, plat eller vulgær, stil og røbes som »altfor menneskelige«. – en *Tysk Comœdie*: undertiden angiver travestien (se foreg. note) aktuelle mål: Samtidig med affattelsen (ca. 1723) og førsteopførelsen (juni 1724) af *Ulysses* opførte den indvandrede ty. komediant og trupleder Samuel v. Qvoten sine »Haupt- und Staatsactionen« (dvs. formløse og effekttrige skuespil med politisk-historisk stof) i Bro-læggerstræde i Kbh.; dette teaters uklassiske stil og konkurrerende virksomhed var Holberg (og »hans« teater i Lille Grønnegade) en torn i øjet (jvf. komediens epiløg s. 206-206); desuden kan satiren have sigtet på en anden konkurrent, nemlig den ty. hofopera, hvis dramatiske stil kunne forekomme beslægtet med von Qvotens »Haupt- und Staatsactionen«; om disse dramaturgiske og teaterhistoriske forhold, se nærmere i efterskriften s. 465-467. – *Ulysses, Penelope*: U. = Odysseus, se n.t.s. 133; P. (gr.: Penelopeia) er i de homeriske digte O.'s hustru.
- 134 *Chilun*: ty. form af Harlekin, klovne- og bajadsfigur i renessancens folkelige, ital. maskekomedie (commedia dell'arte). – *Marcolfus*: navnet stammer fra folkebogen af samme navn (som »folkebøgere« betegnes en række populærromaner fra middelalder og renaissance); »Marcolfus« findes i da. udgaver fra 16. årh og frem; figuren M. sætter sit plump-realistiske bondevid op mod kong Salomons høje visdom. Jf. *Danske Folkebøger*, udg. af DSL, bd. 13. – *Rasmus, Ollengang*: disse pæredanske navne (og personer) lader Holberg indgå i det antikke miljø; gennem sådant kulturelt kaos forøges prægnet af travesti (se n.t.s. 133). – *Helene*: (gr.: Helena), i de homeriske digte den gr. kong Menelaos' legendarisk smukke hustru, bortført til Troja af Paris. – *Rosimunda*: navn på longobarderkongen Alboins (6. årh.) dronning. – *Elisa*: andet navn for Dido (se fig. note), her udsålt som selvstændig person uden forbindelse med antikken. – *Dido*: i det rom. nationalepos *Aeneiden*, forfattet 29-19 f.v.t. af Vergil